

Euskara jakiteak motxila arintzen du, baina zeharo ez

Tarana Karim, Leocadia Bueriberi eta Palmira Dual Jiménez emakume arrazializatuak dira. Euskara ikasteak mota askotako atek zabaldu dizkie. Alabaina, euskara jakiteak ez ditu gizarteko edonoren parera ekarri: jarraitzen dute arrazializatu izaten, diferente, kanpoko. Euskaldunaren agiria lortzea zailagoa dute.

ONINTZA IRURETA AZKUNE

Palmira Dual Jiménez irundarra da. Gipuzkoako Emakume Ijitoen elkartearen egiten du lan. Tarana Karim Azerbaijantetik etorri zen duela hainbat urte. Tolosaldea eskualdeko Hernialde herrian bizi da. Emakumeen eskubideen alde eta arrazakeriaren aurkako borrokan ari da. Leocadia Bueriberi Ekuatore Ginean jaio eta Gasteizen bizi da. Emakume arrazializatu, feminista eta antiarrazistatzat du bere burua.

Hiru solaskideek *Euskara eta feminismoa bidelagun* jardunaldietan hartu zuten parte. Emakundek eta Eusko Jaurlaritzako Hizkuntza Politikarako Sailburuordetzak antolatu zituzten saioak eta mahai-inguru osoa Youtuben aurki daiteke *Hizkuntza, generoa eta beste menderakuntza batzuk* izenburupean. Han esandakoen laburpena jaso dugu hemen.

ATEAK IREKI ZAIZKIE

Euskara ez jakitea mugatzat dute eta urteetan aukera berrietarako atek nola zabaldu zaizkien kontatu dute. Alor kulturean, sozialean, politikoan eta lan munduan errazago edo gehiago sartzeko balio izan die euskarak. Bueriberik alor publikoan lan egiteko eta formakuntzarako hizkuntzaren balioa azpimarratu

du. Gizartean parte hartzen duela sentitzen du, hizkuntza jakin gabe giro eta paisaia euskaldunetara hurbiltzeko gogo izatea zailagoa dela uste du. Herri mugimenduen testuinguruan pribilegiatu sentitzen da, euskara ez dakitenak kanpoan geratzen direlako.

Aukerak bai, baina tamainan nonbait. Karimek argitu nahi izan du parte hartzeko eta iritzia emateko bideak ireki zaizkiela, alegia, ikusle izateko aukera dutela, baina ez erabakietan parte hartzeko.

Euskarak motxila arintzeko balio dezake. Hala gertatu zaio Duali. Emakumea eta ijitoa izanda, motxilan harri asko daramatza eta euskara ez jakitea oztupo bat gehiago da: “Emakumea eta ijitoa izan eta gainera euskaraz hitz egiten ez badakizu, panorama itsusiagoa da. Herri honetan parte hartzen dudala sentitzen dut, pribilegiatu sentitzen naiz”.

EUSKARA EZ DA GILTZA BAKARRA

Bertako hizkuntzak ez ditu ate guztiak irekitzen, euskarak ez ditu arrazakeriaren arrastoak desagerrarazten eta eguneroko bizitzan, izan lanean, kallean, herri mugimenduetan... pertsona arrazializatu sentiarazten dituzte. Duallek, ezezagunen aurrean, galdera asko

saihesteko estrategia erabiltzen du: ez du bere burua emakume ijito moduan aurkezten. Bestela, jatorriaz eta ohiturez egindako galderei erantzun beharko lieke edo “ez duzu ijitoa ematen!” moduko oharrak entzun beharko lituzke. Ijitoa da, hemengo eta euskara ikasi du: “Hemengo ez banintz bezala sentiarazten naute”. Buruan zapia eramatearen zamaz hitz egin du Karimek. Jendeak zailtasun handiak ditu zapia eta euskara lotzeko: “Harritzen dira euskaraz daki-dalako. Ni ez naiz gai hizkuntza bat ikasteko ala?”. Arrazializatu eta migratuek ditugun estereotipoak gainetik kentzeko garaia dela dio Karimek. Euskaraz jakin arren, arrazializatu, diferente eta euskaldun moldetik kanpoko izaten segitzen dute. Estereotipoen harira, Bueriberik bere larruazalean sentitzen du nola besteek erabakitzen duten berak zer izan behar duen, “eta hortik ezin naiz atera”. Gizarteak jendeak nola multzokatzen dituen salatu du. Azal koloreak edo gaztelaniaz hitz egiterakoan daukan doinuak eragina du irudi eraiketa horretan. Kanpokatzen hartzen dutela dio: “Beti izango naiz kanpoko. Euskara jakin arren, euskaldun txartela zailagoa daukat”. Bere burua euskalduntzat du eta gizartearen iruditerian, berriz, euskalduna izateak

esan nahi du zuria izatea, janzkera bat, ezaugarri kultural batzuk... Hala, besteek euskalduntzat ez dutela uste du.

EUSKARA EZ DAKITENAK DISKRIMINATUTA

Feminismoak generoaz gain bestelako zapalketak mahai gainean jarri eta ahizpatasunaren bidea jorratzea aldarrikatzen du. Azken urteotan, mapa horretan, euskara eta euskal kultura kokatzeko gogoetak ugalduta dira. Batzuetan eztabaidak beroak izan dira, zapalketak kategoriatan ezartzeko arriskua bistan dela. Ildo horri heldu diote Bueriberik eta Karimek. Haien testigantza baino, gaur egun euskaraz ez dakiten migratuen errealitatea bistaratu nahi izan dute. Haien ustez, mugimendu feministan, euskaraz ez dakitenak diskriminatu egiten dira deialdiak, ekintzak, eztabaidak euskara hutsean egiten direnean. Bueriberik Martxoak 8 eta ekainaren 28a aipatu ditu adibide gisa: “Badirudi euskaraz ez dakienak gai horietaz interesik ez duela”. Euskara ez dakiten migratu eta ez-migratuengana nola iritsi galdetzen du Karimek, baldin eta haiengana iristeko euskara baino ez bada erabiltzen. Gaztelania eta ingelesa ere erabiltzearen aldekoa da.

Hausnarketa sakona egiteko dago: nola lortu era guztietako zapalketak kontuan hartzea, tartean euskarak eta euskal kulturak pairatzen dutena alboratu gabe? ARGIAren 2717. zenbakian, *Erdaldunek euskal komunitatea aitor dezaten lanean* artikuluan Mariluz Estebanek, Saioa Iraolak eta Elurre Iriartek gai hori jorratu zuten.

IKASTEKO ZAILTASUNAK

Itzul gaitezen euskara ikasi duten gure hiru solaskideengana. Gogorarazi dute euskara ikastea ez dagoela migratuen lehentasunetan. Lana egin eta soldata irabaztea da erronka nagusia. Emakume migratu gehienak prekarioak dira, lanordu asko izaten dituzte, hainbat tokitan aritzen dira, kontraturik gabe. Bizi-

Elhuyar Fundazioaren egoitza nagusia, Usurbilen, egin zuten mahai-ingurua joan den azaroan. Ezkerretik eskuinera, Palmira Dual Jiménez, Tarana Karim eta Leocadia Bueriberi.

JUANI CARLOS RUIZ/FOKU

tza prekarioen puzzlean euskara parean etortzea oso zaila da. Prekarietateaz gain, migrazioari lotutako bereizgarria aipatu dute: utzi dutenaz dolua egiteko premia, leku berrira egokitzeko beharra. Askok gaztelania ere ikasi behar dute, “derrigor”.

Euskara ikasteko astia hartuta ere, Karimi harrigarria zaio bertako hizkuntza ikasteak zenbateko kostu ekonomikoa duen: “Bertako hizkuntza da, baina ez du ematen”. Aspaldiko aldarria da euskara doan ikasi ahal izatea, oraindik lortu ez dena. ●

BABESLETA:

Hondarribia
euskaraz bizi

